

Pelastuslain lausunnon keskeisimmät havainnot, tiivistelmä

Pelastuslakia on tarkoitus muuttaa ja täsmentää siten, että esimerkiksi öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamista, paloilmoittimien aiheuttamista erheellisistä ilmoituksista perittäviä maksuja, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta sekä väestönsuojien rakentamista Väestönsuojeluun liittyvien säännösten systematiikkaa selkeytettäisiin.

Yksityiskohtaiset huomiot:

Pelastuslain 6 S:n muuttaminen siten, että avotulen teko kielletään myös ruohikkopalovaroituksen aikana, on perusteltu ja tarkoituksenmukainen muutos.

Pelastuslain 33.2 S:n muuttaminen siten, että tarkoituksenmukaisin yksikkö ei välttämättä olisi aina nopein tai lähin yksikkö vaan tarkoituksenmukaisin. Tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa kiinnitettäisiin huomiota henkilöstön ammattitaitoon, erityiseen kalustoon ja osaamiseen sekä pelastustoiminnan kustannuksiin, jos se ei oleellisesti viivytä avun saantia. Siksi on perusteltua muuttaa ko. kohta siten, että momentista poistetaan viittaus lähimpään yksikköön.

35 S. Johtaminen yhteistoimintatilanteessa. Lain 35 pykälään esitetään lisättäväksi uusi kolmas (3) momentti, jonka mukaan Öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavaan johtoryhmään voidaan kutsua ympäristöhallinnon nimeämä edustaja tai muuten varata tällaiselle edustajalle tilaisuus tulla kuulluksi. Asiantuntemusta ympäristönsuojelullisten näkökulmien huomioon ottamisessa saatetaan tarvita esimerkiksi tämän lain 40 S:n 1 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä pelastustoiminnan lopettamisesta.

Pelastuslain 38 S:n 3 momentin 2 kohtaan esitetään otettavaksi säännös, jonka mukaan maakunnan pelastuslaitos osallistuisi tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpitoon. Keski-Suomen pelastuslaitos -liikelaitos (jäljempänä Keski-Suomen pelastuslaitos) muistuttaa tässä kohdassa siitä, että pelastustoimen rahoituksen riittävyys huomioitaisiin tämän tehtävän osalta, koska tämä tehtävä on osittain uusi.

56 S. Pelastuslaitoksen koulutusvastuu ei ole muuttumassa, mutta pykälään on esitetty muutosta siten, että siinä säädetty riittävä koulutus täsmennettäisiin tarkoittamaan Pelastusopiston laatiman opetussuunnitelman mukaista koulutusta. Tämä muutos on kannatettava ja selkeyttää nykyistä järjestelmää.

Keski-Suomen pelastuslaitos kiinnittää huomiota kuitenkin vielä siihen, että edellä mainittujen muutosten lisäksi harkittaisiin myös pelastuslain 57 S:n täsmentämistä. Voimassa olevan pelastuslain 57.1 S:n mukaan pelastustoimintaan osallistuvalla pelastuslaitoksen päätoimiselta miehistöltä, alipäällystöltä ja päällystöltä vaaditaan virkaa tai tehtävää vastaava pelastusalan tutkinto. Myös muun henkilöstön osallistuminen pelastustoimintaan olisi pystyttävä varmistamaan. Esimerkiksi pelkästään pelastuslain valvontatehtävissä toimivan henkilöstön ja moniammatillisten työparien muodostamien yksiköiden toimiminen pelastustoimen tehtävissä olisi varmistettava myös vaadittavan koulutuksen osalta. Esitetyn 57.2 S:n mukaisesti pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimiselta ja sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalla henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus. Keski-Suomen pelastuslaitos esittää, että ko. pykälä muutettaisiin siten, että se mahdollistaa myös muun päätoimisen henkilöstön osallistumisen pelastustoimintaan. 57.2 S:n tulisi muuttaa kuulumaan

siten, että pelastustoimintaan osallistuvalla pelastuslaitoksen muulta henkilöstöltä, sivutoimiselta ja sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen ja tehtävän edellyttämä koulutus.

Voimassa olevan pelastuslain 64 S:n 1 momentin mukaan pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimintansa hoitamiseen poikkeusoloissa riittävin suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvin valmisteluin kouluttamalla ja varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä poikkeusolojen tehtäviin, huolehtimalla johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta, varautumalla evakuointeihin sekä huolehtimalla muistakin näitä vastaavista toimenpiteistä. Momenttia esitetään muutettavaksi siten, että varautumisvelvollisuus koskisi evakuointien sijaan valmiuslain 121 §:ssä säädettyä väestön siirtämistä. Tarkennus on tarpeen, koska termi evakuointi ei sellaisenaan ole riittävän yksiselitteinen ja saattaa sekoittaa esimerkiksi tämän lain 36 S:ssä säädettyyn suojaväistöön, puolustustilalain (1092/1991) nojalla sotilasviranomaisen määräyksellä suoritettavaan väestönsiirtoon tai poliisilain (872/201 1) nojalla poliisimiehen määräämään paikan tai alueen tyhjennykseen.

75 S: n mukaisten väestönsuojien rakentamiseen liittyen helpotusten myöntäminen on perusteltua siirtää rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle.

Keski-Suomen pelastuslaitos esittää, että 11 1 a S:n mukainen öljyvahinkojen jälkitorjunta voitaisiin sopia hoidettavaksi myös maakunnan toimesta, jos maakunnan kunnat ja maakunta näin sopivat. Pelastuslaitoksilla on vuodessa kaikkiaan noin 700 ihmisen pelastaminen hissistä - tehtävää, kun hissi syystä tai toisesta on jumittunut siten, että ihmiset eivät voi poistua hissikorista. Hyvin harvoin ihmisillä on tilanteessa välitön hengen tai terveyden uhka.

Hissiturvallisuuslain (1134/2016) mukaan hissien haltijan on huolehdittava siitä, että matkustajien pelastaminen kerrosten väliin jääneestä korista tapahtuu turvallisesti ja riittävän nopeasti. Tämän vastuun hissien haltijat ovat lähes poikkeuksetta siirtäneet sopimuksella korvausta vastaan hissihuoltoyhtiölle. Tehtävä välitetään kuitenkin hyvin usein pelastuslaitoksen yksikölle, kun hissihuoltoyhtiön valmius- ja päivystysjärjestelyt ovat niin heikot, että odotusaika hissikoriin jumittuneille uhkaa muodostua kohtuuttoman pitkäksi.

Kun ihmisillä ei ole välitöntä hengen tai terveyden uhkaa, ei tehtävä kuulu pelastustoimelle, jonka yksikkö kuitenkin hälytetään tarkoituksenmukaisuussyistä. Pelastuslaitosten näkemyksen mukaan valmiutta käytetään hyväksi kaupallisten sopimusten velvoitteiden täyttämiseen. Vastaavia menettelyjä on käytössä mm. vartiointiliikkeeseen yhdistetyissä paloilmoin- ja palovaroitinjärjestelmissä, joiden hälyttäessä vartija soittaa ehkä kaukaakin 112:een siirtäen vastuulleen kuuluvan tarkistus/varmistustehtävän pelastuslaitoksen yksiköille. Edelleen näitä järjestelyitä on muitakin ja näiden voidaan ennakoida lisääntyvän yhteiskunnan tehokkuusajattelun myötä. Keski-Suomen pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan resurssien epäasiallisesta käytöstä varsinkin kaupallisen toiminnan tosiasiallisena toimijana tulisi voida laskuttaa erheellisten paloilmointusten tapaan.

Keski-Suomen pelastuslaitos esittää, että pelastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä ihmisten pelastamisesta hissistä ilman välitöntä hengen tai terveyden vaaraa voitaisiin periä maksu siltä, jolle ihmisten vapauttaminen muutoin kuuluu. Edelleen kumppanuusverkosto esittää vastaavan maksun perimismahdollisuutta myös muista kiireettömistä avustustehtävistä, joihin pelastuslaitoksen yksikkö hälytetään, vaikka tehtävä ei sille pelastuslain mukaan kuulu.

Keski-Suomen pelastuslaitos on huolestunut siitä, että Palosuojelurahastoa koskevassa säädösvalmistelussa pyritään vahvistamaan sisäministeriön ohjausta siten, että se vaarantaa Palosuojelurahaston riippumattomuuden. Jo tähän mennessä Palosuojelurahasto on myöntänyt

sisäministeriölle rahoitusta sellaisiin kehittämishankkeisiin, joiden lähtökohtaisesti olisi kuulunut olla budjettirahoitteisia. Mikäli lainsäädännöllä heikennetään Palosuojelurahaston riippumattomuutta, aiheuttaa se ilmeisen riskin koko rahaston legitimiille asemalle ja siten rahaston tulevaisuudelle. Tällä perusteella Keski-Suomen pelastuslaitos esittää, että asianomaisen luonnoksen 10 S 3 mom. 3. kohdasta poistetaan Palosuojelurahaston hallituksen toimivaltaa rajoittava kirjaus, jonka mukaan hallitus työskentelisi sisäasiainministeriön asettamien tulostavoitteiden puitteissa. Kohta 3 olisi esitetyn muutoksen jälkeen muodossa: Hallituksen tehtävänä on erityisesti 3) päättää rahastosta myönnettävistä avustuksista ja muusta rahoituksesta.

Keski-Suomen pelastuslaitoksen mielestä palosuojelurahastosta säädettäessä avustuksen saajaksi tulisi kuntien ja maakuntien lisäksi kirjata pelastustoimen liikelaitokset (14 S). Perusteena tälle on avustusjärjestelmän selkeyden ja tehokkuuden parantaminen, sillä liikelaitosmuotoon järjestetyn pelastuslaitoksen hakemat avustukset näkyisivät tällöin tarkoituksenmukaisella tavalla liikelaitoksen omassa taseessa ja tilinpäätöksessä.

Keski-Suomen pelastuslaitos katsoo, että Palosuojelurahaston tulisi huomioida aiempaa paremmin muutokset kaluston ja kiinteistöjen hankintakäytänteissä. Esimerkiksi leasinginvestoinnit Suomessa ovat monikertaistuneet ja niiden käyttö on edelleen laajenemassa leasinginvestointien joustavuuden tuomien etujen ansiosta. Keski-Suomen pelastuslaitoksen mielestä avustuksen osoittaminen esimerkiksi kunnan tai maakunnan kokonaan omistaman yhtiön rakennus- tai kalustohankkeeseen tulisi mahdollistaa samoin kuin rahoitusleasingin käyttö rakennus- ja kalustohankinnoissa.

Jyväskylässä 4.12.2017

pelastusjohtaja Simo Tarvainen